

SVOBODNA SLOVENIJA

ANNO (LETO) XXX (24)

No. (Štev.) 3

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

21. januarja 1971

Realizem na poti naše skupnosti

Južna polobla v mesecu januarju in februarju prinaša ljudem počitnice, da lahko po trudopolnem letu vsaj nekoliko počijejo, in si pridobe moči za nadaljnja dela.

Tudi v naši skupnosti se počitnice poznajo, pa ne le poletne. Izgleda, kot da se je celotno delovanje nekoliko zaokrožilo, da je prešla ena doba in nastopa druga. Obletnice, ki smo jih do še nedavnega obhajali, so postavile po človeškem številu mejnik. Petindvajset let našega zdomstva smo obhajali lanske leto, četrto stoletja naše narodne tragedije. Postalni smo ob tem mejniku, se zamislili v preteklost, dostojanstveno počastili slovenske žrtve za vero in svobodo. Sedaj pa se pred nami odpira novo obdobje in pripravljamo moramo biti. Nastopa čas, ko moramo iz trenutne zamaknenosti preiti v še večje delovanje, kot doslej: čas in okoliščine tako zahtevajo.

Počitnice. Mnoga društva in organizacije, domovi in skupine so že pred koncem leta zamenjale svoje odbore. Čez kratko časa bodo to storile še ostale. Načrti, delo... Kako bo vse to uspelo?

Ko pa se pripravljamo za bodoče delo, ko snujemo načrte, moramo nujno gledati pot in cilj naše skupnosti. Kaj skupnost ima in kaj ji manjka. Bistvenemu delovanju, od katerega ne moremo odstopiti kot idejno politična emigracija, to je borba za ideale slovenstva in krščanstva, moramo prisloniti; še ostala delovanja, da se bo skupnost kot eno telo razvijala do svoje popolnosti. Težiti moramo k popolnemu razvoju vseh možnosti, ki jih tako skupnost kot posamezniki čutijo v sebi. In te možnosti moramo in moramo uporabiti za dosego ciljev, ki k njim težimo.

Na tej poti pa je potrebno, da pogledamo resnici v obraz, da odkrito priznamo vse napake, ki so bile doslej storjene, da ne zapremo oči pred težkimi zaprekami, ki stojijo na naši poti, da te napake in ovire premostimo in preko njih okrepljeni nastopimo pot našega poslanstva.

Ne zanikajmo raznih težav v naši skupnosti, ki jih vsi poznamo: najprej pomanjkanje edinstva. Ne poustrotjenosti, ki je vselej škodljiva. Manjka nam zavesti, da vsi delamo za isti ideal. Če nas ta misel prepoji, če jo bomo čutili z razumom in srcem, potem bomo tudi dovolili da ostali drugače mislijo. Vsi moramo, čeprav po različnih poteh, čeprav uporabljajo različna sredstva, delati za izvedbo skupne naloge: ohranitev slovenstva in krščanstva v skupnosti in narodu, za svobodo in bodočnost našega naroda. Pustimo že vendar osebna nasprotja, proč s sumničanjem in obrekovanjem. Kdor ni zmožen na oltar domovine postaviti toliko dobre volje, da razume kot človeka voljaka ki stoji na isti fronti, ta je boljše da fronto zapusti.

Manjka nam tudi že pozhitvalnosti. Precej, preveč smo zapadli materializmu. Na delu vidimo prenegokrat iste obraze, ki utrujeno in včasih obupano gledajo bodočnost. Temu je vzrok zlasti okolje, v katerem živimo; svet, ki teži za tvornimi dobrinami in kaže hrbet vsakemu naporu in žrtvovanju. In še in še je težav...

In potem, naša bodočnost; naša mladina, o kateri tako radi govorimo in pišemo, in se navdušujemo... in se bojimo. Ne delajmo si utvar, da nas bodočnost ne bo presenetila. Mladina bo dobra, delavna, požrtvovalna, slovenska in krščanska v kolikor bo taka skupnost, v kateri bo zrasla. Mladina bo nastopala edina, in kolikor danes skupnost nastopa edina. In kako nastopa danes skupnost?

Seznam in misli bi se lahko vlekli v nedogled. A ni potrebno. Vsak zase ve, kje mu je poprijeti, kje popraviti, kaj storiti. In v kolikor je še možna in Slovenca, bo to opravil, dobro opravil.

Za konec še želja, ki je bila napisana na neki letoletni voščilnici: „V novem letu želimo mnogo več — novih

ODGOVORNO POLITIČNO DELO JE STVAR RAZUMA, NE STRASTI

Nobenega dvoma ni, da se Jugoslavija nahaja v prostoru, do katerega ima velik interes Sovjetska zveza, ki bi rada vsaj del tega ozemlja spravila pod svoje vplivno področje. Nixon pa je pri obisku Beograda in Zagreba tudi na svoj način povedal, da si ZDA ne bodo pustile enostavno preprečiti pristop do tega tako občutljivega dela jugovzhodne Evrope. V Zagrebu je Nixon zaključil svojo zdravico z besedami: „Hrvatska bo vedno živela. Jugoslavija bo vedno živela. Živela Jugoslavija! Živela Hrvatska!“

Pri takem stanju in ob upoštevanju jaltškega dogovora, moremo reči, da končna odločitev na jugoslovanskem prostoru še ni padla. Tako Sovjetska zveza, kakor ZDA sta skrajno previdni in nobena noče napraviti take radikalne poteze, da bi izvala tekmeča. V tej negotovosti pa je jasno to, da bi odločitev padla v prid Zapada, če bi odločali narodi Jugoslavije. Šaj ni skrivnost, da so doma celo mnogi tisti, ki so v opoziciji proti komunističnemu režimu v Jugoslaviji, mnenja, da je boljše, da Tito ostane čimdalje, ker predstavlja danes manjše zlo kot eventualna okupacija po Sovjetski zvezi, bodisi enega dela, ali celotne Jugoslavije.

Priznamo, da je v političnem življenju treba marsikaj tvegati in da je treba včasih po temeljitem premisleku in upoštevanju vse možne kombinacije napraviti tudi drzno potezo. Toda skok v negotovost v politiki ni drznost, ampak neodgovornost. Svetovati lastnemu narodu, da naj gre na pot, ki ga vodi v nesrečo, je pa več kot neodgovornost.

Pri tem razmišljanju nam prihaja pred oči predvsem tista skupina Hrvatov, ki jo vodi dr. Jelić in se je odločila za to, da prostovoljno zamenja sedanji jugoslovanski komunistični režim s sovjetskim. Mnogim se zdi to neverjetno. Tudi marsikaj naš bralec je skeptičen in dvomi v resničnost teh poročil. Zato objavljamo danes, kaj govori dr. Jelić na svojih zborovanjih po Severni Ameriki, ko propagira samostojno hrvatsko državo pod protektoratom Sovjetske zveze. 6. decembra 1970 je dr. Jelić v Clevelandu v svojem govoru razvijal sledeče glavne misli:

„1. Vsi Hrvatje, naj žive doma ali kjerkoli na svetu, morajo opustiti vse ideološke razlike in se posvetiti pripravi za usatnovitev samostojne Hrvatske države.

2. Svet je danes razdeljen na dve sferi. Tudi mi Hrvatje se bomo morali

MIRKO KUNČIČ

Ob Mauserjevi knjigi Na ozarah

I.

Morda se bo ta ali oni nekoliko prenapeti izobraženec spodtaknil ob mojem imenu in v svetem ogorčenju zarohnel: „Kaaaj?! Zdaj se bo vsak majhnici rnil med kritike. Nezaslišano!“ Če bi bilo to res — namreč to, da se „rimem“ — bi skesano povsili glavo, se potrkal na prsi in rekel: Moja krivda, moja velika krivda! Ker pa to ni res, se neprižadet veselim zlatega božjega sonca.

Pokojni France Marolt, velik original, robot do skrajnosti in mehako do nežnosti, znani folklorist in neprekosljivi pevovodja nekdanjega Akademskoga pevskega zbora v Ljubljani, se je nekoč po končanem koncertu v Unionski dvorani strašno razjezil med glasbenimi kritiki v „Slovenca“, „Jutru“ in „Slovenskem narodu“. — „Ti dlakocepci hočejo učiti mene! Drugo leto jih ne bom več povabil na koncert“, je žolčno izbruhnil.

In res. Drugo leto je storil tvegan korak: povabil je na koncert dvojnestranski: pisatelja in časnika Ludvika Mrzela od „Jutra“ in moč malenkost od „Slovenca“. Pred koncertom nama je z vzvišenim tonom dal napotke: „Vidva se razumeta na glas...“ Torej živiga dinamizma, ki naj v iskanju vedno novih poti in načinov vodi našo skupnost v edinstvo in bratstvu, svojemu poslanstvu naproti.

nasloniti na eno teh dveh sfer in tam iskati pomoč in zaslombo za naše cilje. Ker že 25 let zaman trkamo na vrata Zahoda za tozadevno pomoč, smo se obrnili na Sovjetsko zvezo. Dobili smo odgovor, da imajo Sovjeti interes na razbitju današnje Jugoslavije in da so nam pripravljeni pomagati.

3. Iskati moramo pomoč tam, kjer jo dobimo. Sovjeti so prepričani o koristnosti razbitja Jugoslavije in ustanovitvi neodvisne hrvaške države.

4. Ves čas po zadnji vojni je bil Washington gluha za vse naše predloge in prošnje. Šele ko smo se obrnili na Moskvo, so se začeli zanimati za nas.

5. Imamo zveze s hrvatskimi komunisti, ki odklanjajo beograjski centralizem in so nam pripravljeno pomagati. Vsakemu hrvatskemu komunistu, ki se bo pridružil nam in nam bo po svojih močeh pomagal, bo vse odpuščen.

Tako je govoril Jelić svojim poslušalcem. Priznal je, da brani tisto, kar je v interesu Sovjetov. O usodi Hrvatov, če bi zmogala njihova teza, pa ni govoril. Gotovo ni pozabil na 4. november 1956, ko so prišle v svet zadnje besede tajne radijske postaje svobodoljubnih Madžarov, medtem ko so drveli po budimpeštanskih ulicah sovjetski tanki. Tale je bil klic in to zadnji klic te postaje: „Narodi sveta! V imenu pravičnosti, svobode in načela dolžnosti dejanske solidarnosti, pomagajte nam! Ladja se potaplja, luč ugaša, senca, ki pada preko madžarske zemlje, je vsako uro temnejša. Poslušajte naš krik. Priđite in podajte nam bratsko roko! Rešite nas! Pomoč! — SOS — Rešite nas! Bog z vami in nami!“ To je bil zadnji krik po rešitvi, po svobodi 4. nov. 1956 ob 14 uri in 34 minut. Roke v pomoč ni bilo. Tema je zagrnila Madžarsko.

Še bliže nam je čehoslovaška. Kako hitro se je spremenila Dubčekova pomlad v trdo in mrzlo zimo.

Odgovorno politično delo je stvar razuma, ne strasti. Kadar prevladuje strast, je nesreča pred vrati. Tega naj bi se zavedali vsi Hrvati Jelićevega kova. Pa tudi Srbi naj bi prišli vendar enkrat do spoznanja, da naj s centralizmom in željo po nadoblasti ne tirajo neodgovornih posameznikov in skupin v samomorilne akcije. Priznanje enakopravnosti vseh narodov Jugoslavije je edino odrešilno za srečno bodočnost teh narodov. To velja tudi za Srbe.

M. S.

Ola de agresiones en Rusia

Los recientes juicios contra ciudadanos judios en la Unión Soviética, dos de los cuales fueron condenados a muerte, aunque luego se les conmutara la pena, despertaron justa indignación en todo el mundo. Las protestas fueron particularmente violentas en los Estados Unidos, donde miembros de comunidades judías organizaron grandes manifestaciones contra el régimen soviético.

Como respuesta por tales hechos, una ola de agresiones ha comenzado en Rusia, donde los norteamericanos, residentes en Moscú, han debido improvisar medidas de defensa propias, ante actos de vandalismo y hostigamiento. En efecto, numerosos automóviles han sido destruidos, dañadas las propiedades de norteamericanos y amenazados diplomáticos y periodistas. Lo peor del caso es que, según opinión de observadores y diplomáticos de otras nacionalidades, los grupos de vándalos están integrados por los propios agentes gubernamentales. El Kremlin viola así, como ya lo hiciera tantas veces, las más elementales normas diplomáticas y de convivencia internacional.

Val napadov v Sovjetski zvezi

Procesi, ki so se pred kratkim vršili v Sovjetski zvezi proti državljanom judovskega pokolenja, med katerimi sta bila dva obsojena na smrt, čeprav so jima potem kazni zamenjali, so povzročili pravično ogorčenje po vsem svetu. Protesti so bili zlasti siloviti v Združenih državah, kjer so člani judovskih skupnosti organizirali velike manifestacije proti sovjetskemu režimu.

Kot odgovor na to se je v Sovjetski zvezi pričel val napadov, kjer so Severnoamerikanci, ki prebivajo v Moskvi, morali podvzeti ukrepe samoobrambe, spričo vandalizma in strahovanja. Več avtomobilov je bilo razbitih, poškodovane so bile lastnine Amerikancev; grožnje so bile izrečene proti diplomatom in časnikiarjem. Najhujše je to, da so po mnenju tujih opazovalcev in diplomatov drugih narodnosti te vandalske tolpe sestavljene iz lastnih vladnih agentov. Kremelj tako ponovno krši, kot je že tolikokrat storil, najosnovnejše diplomatske norme, kakor tudi norme mednarodnega sožitja.

Samozavestno in pogumno gre preko vseh ovir začrtanemu cilju nasproti. Ob prvem srečanju z njim si marsikdo težko predstavlja, da se za tem neprisljnim vedenjem, za to še kar deloma robato gorenjsko govoricco, za to zunanjo preproščino skriva — velik pisatelj.

Ko je pred leti izšla v založbi SKA prva Mauserjeva knjiga Jerčevi galjoti, je bila sprejeta z deljenim mnenjem. Neki kritik na Primorskem, ki očitno plava v najvišjih sferah, je ob tej knjigi Mauserja prezirljivo imenoval „večerničarja“. (Kakor da bi bila sramoto, napisati kaj za Mohorjevo družbo, ki je desetletja vzgajala, učila, izobraževala naš narod in budila njegovo narodno zavest!) To omalovaževanje pisatelja, ki si je v svojih večernicah pri Mohorjevi v Celovcu upal lotiti najkobjivejših problemov naše vasi (npr. Ÿra s kukavico), katerih si pred njim ni upal lotiti nihče od njegovih sodobnikov in pisateljev naše polpreteklosti, me je pogrelo. Napisal sem obširno pismo tedanjemu predsedniku SKA, v katerem sem med drugim napovedal, da bo SKA „večerničarja“ Karla Mauserja še prosila, da ji bo kaj napisal, ker ne bo imela na razpolago drugih rokopisov. To se je zgodilo. Karel Mauser je ravnodušno pogoltnil omalovaževanje, se začasno odpovedal svoji velikljubnosti — Mohorjevi družbi v Celovcu, in napisal trilogijo Ljudje pod bičem. Podeljena mu je bila častna nagrada za to veliko delo vprav tam, kjer ga je prej nekdo prezirljivo imenoval „večerničarja“. Tako je izpričal, da v njegovi duši goril plamen, ki še dolgo ne bo ugasnil.

Najnovejša knjiga pisatelja Karla Mauserja, ki je izšla pri Slovenski kulturni akciji, je 25. Mauserjeva knjiga. Ima značilen naslov Na ozarah. Tako plodovitega pisatelja bi težko našli celo doma, kjer imajo pisatelji na razpolago bogate založbe in dobijo za svoje stvaritve tudi lepe honorarje. Pisatelj Mauser se je, kakor znano, v svoji velikodušnosti in gorečnosti za Mohorjevo družbo v Celovcu, odpovedal vsem honorarjem. To je višek idealizma človeka, ki si kot navaden delavec z brusenjem svedrov v tovarni v Severni Ameriki služi kruh zase in za svojo družino.

Knjiga Na ozarah je zbirka črtic, ponatis iz Ameriške domovine, Zbornika Svobodne Slovenije in Koroške kronike v Celovcu. Črtice je preudarno zbral in uredil Janez Sever, knjigo pa opremil arh. Marijan Eiletz. Pisatelj tej knjigi napisal napotilo: „Kot slikice, ki sem jih kot otrok slikal na gladko stran suhega lubja, takšne so tele v tej knjigi. Preproste, kdaj otroško navčne, včasih bridke, s trnom v srcu. Pisal sem jih v baraki, nekatere že v času, ko sem na tujih tleh v svojih otro-

cih gledal svoja otroška leta. V nekaterih je domotožje, v nekaterih obud revolucijskih dni — v vseh pa je dom in spomin in ljubezen do dobrega življenja. — Na ozarah. Prostor, ki je blizu ljudem. Prostor, kjer je človek kljub temu lahko sam in sta zemlja in nebo varuha trav, klasja in miru.“

Morda se bo našel kritik, ki bo to knjigo, v kateri so zbrane res skoraj samo drobne stvari, imenoval drobtinčarstvo. Spomnimo se, kako so včasih naše matere pobožno pobirale s tal drobtinice, ki so padale z blagoslovljene božične ali velikonočne potice. Tako tudi nobena drobtinica z blagoslovljene Mauserjeve mize ne sme iti v izgubo.

Kako bi jaz označil vsebino te dragocene Mauserjeve knjige? Takole: to so bežni prebliski in utrinki Mauserjeve bogate, dozvetne duše, ki je neločljivo povezana z domačimi ozarami in z mladostjo, ki je bila včasih bridka, včasih vedra. Toda ti bežni prebliski in utrinki prižgejo v človeku luč, ki že dolgo gori.

Knjigo sem v eni sapi prebral že pred dnevi. Posodil mi jo je dr. Tine Debeljak. Kako bi mogel — pobre jubilado! — kupovati vse knjige, ki izidejo v tujini. Zdad knjige nimam več, zato tudi nimam več pregleda čez posamezne črtice; v živem spominu pa so mi ostale vse. Najbolj všeč so mi črtice — to je pač moj osebni okus, — ki jih je Mauser posvetil najmanjšim dušam, najrevnejšim, najnebojnejšim — pohabljenim beračem. Kot usmiljeni Samaritanec se sklanja globoko k njim in jim kot bratu iz svoje dobrotne duše govori tako prisrčno, da se človeka dojmi do ganjenosti.

Pa pisatelj Mauser v teh črticah nima samo „trna v srcu“, kakor pravi v uvodu; beseda mu včasih tudi v živahnosti razigrano zapoje. Kdo se ne bo, ki bo to knjigo bral, od srca nasmehnil anekdoti o pok. pisatelju dr. Ivanu Preglju, ki jo je Mauser nanzal v neki svoji črtici. Naj to anekdoti povem po svoje, ker originala nimam več pri roki: Dr. Ivan Pregelj je šel na božjo pot na Brezje. Na Beraškem klanecu, kjer so ob cesti v romarskih dneh navadno sedeli berači, kazali svoje pohabljenosti ude in prosili milodare, je dr. Ivan Pregelj omagal. Alj je omagal od dolge romarske poti ali od žgočega sonca, ali omamljen od žlahtne vinske kapljice, tega nam Mauser ne pove. Kratkotomalo: dr. Ivan Pregelj se je utrujen zleknil v travo kraj ceste. Klobuk je še v spanju krčevito držal v roki, da bi mu ga kdo ne ukradel. Ko se je prebudil, se je neznanako začudil: usmiljeni romarji so mu nametali v klobuk vse polno svetlih kronic, misleč, da je berač...

(Bo še)

Severnoamerikansko kompromisarstvo in sovjetsko-kitajska strategija

V moderni povojni dobi, ko je svet razdeljen v dva, ideološko si povsem nasprotna bloka, so se, ali bi se vsaj morala tudi načela o sožitju ali nesožitju med državami spremeniti. Toda, če proučimo zunanje politične koncepte dveh prvih velesil ZDA in ZSSR, ugotovimo, da temu ni tako, vsaj pri ZDA ne.

V ZDA že desetletja, se pravi vse sedanje stoletje, gojijo ideje, da mora ameriška vojaška oborožitev in njena vojaška pripravljenost služiti izključno bodisi preprečevanju vojne ali pa, če že ni drugače, vojni, v kateri pa naj ne bi bilo zmagovalca; se pravi, ne zmagovalca ne premaganca.

Ta zunanje politični koncept je mogoče v ZDA zasledovati nazaj tja do Woodrowa Wilsona, ki je januarja 1917 pozival vojskujoče se nasprotnike v prvi svetovni vojni, naj „pristanejo na mir brez zmage.“

Tik pred severnoameriškim vstopom v drugo svetovno vojno je znani letalec Charles Lindbergh izjavil v ameriškem kongresu: „Najraje bi videl, da ne bi nobena stran zmagala.“ Tega koncepta se vztrajno oklepa severnoameriška diplomacija v dvajsetem stoletju. Rooseveltovo formulo med drugo svetovno vojno o „brezpogojni vdaji“ je treba smatrati bolj za izjemo, ki potrjuje pravilo, kakor za prelom tega ameriškega sredinskega koncepta.

Vsak severnoameriški predsednik od Trumana dalje je sprejel Wilsonov koncept o miru brez zmage. Eisenhower ga je potrdil na Koreji. Kennedy ga je potrdil v kubanski krizi, ko je pristal na ne-invazijo otoka, če bodo Sovjeti umaknili svoje rakete. Johnson se je brezuspšno trudil, da bi to doktrino uveljavil tudi v vietnamskem konfliktu. Nixon nadaljuje s tem konceptom, ko poskuša vietnamizirati jugovzhodno azijsko vojno.

Severnoameriški in sploh svobodnega sveta nasprotniki pa imajo o razvoju odnosov med državami ali bloki držav povsem drugačne koncepte. Nobena komunistična država, še manj komunistični središči v Moskvi in Pekingu, ni omejila svoje strategije, ki bi mogla kakor kolj koristiti nasprotniku. V Vietnamu sta tako Hanoi kakor Peking formalno in dejansko proglasila idejo o končni zmagi v Vietnamu.

Severnoameriška javnost je iz različnih razlogov postala vajena komunističnih gesel o končni zmagi, tako da jih ne jemlje resno. Ameriške vlade na-

vadno analizirajo le dejstva, ne besed ter neprestano upajo, da se bo na kakšen način izcimila možnost za ameriški umik ali vsaj uredil položaj za kompromisno, mirno rešitev vietnamskega problema. (Nikakor pa se Amerikanci nočejo sprijazniti z mislijo, da sovjetski in kitajski komunisti, kjer koli na svetu, ne preneseta ideje o kompromisnih rešitvah in da zato vsepovsod stremita le za končnimi zmagami.)

Še ni minilo tri mesece, ko je v češkoslovaški vojaški reviji „Lidova Armada“ izšel članek izpod peresa nekega polkovnika Jožefa Sedlarja pod naslovom: „Vzgoja v sovraženju nasprotnika.“

Članek je značilen, ker je zlasti danes češkoslovaški glas — predvsem glas častnika — odmev mišljenja v sovjetski vojski. Sedlar med drugim piše:

„Koncepti, kakor so boj, sovražnost, sovražstvo do nasprotnika, imajo v terminologiji komunističnega gibanja pravičen in človečanski pomen... Tisti, ki tak boj bojujejo (za komunizem) imajo resnično zgodovinsko pravico do... učenja sovraštva proti družbenemu sistemu (kapitalističnemu)... Vzgoja v sovraženju nasprotnika ima zato v teoriji komunistične vzgoje prevažno mesto...“

Poudariti je treba, da medtem, ko se mora kitajski blok boriti z nasprotniki izven svojih meja, pa sovjetski blok takih bojujočih se nasprotnikov trenutno izven svojih meja nima. Težke probleme doživlja le s krotanjem svojih satelitov. Zato stremi komunistična vzgoja za sovraženjem ideoloških nasprotnikov, s katerimi ta blok ni v dejanski vojni, pač pa nasprotno Moskva sama hoče doseči celo neke vrste sporazume na različnih popriščih mednarodnega življenja.

Zato sleherni misleč svobodoljubljen človek ugotavlja, kako se prepad med npr. severnoameriško politiko pomirjevanja in sovjetsko-kitajsko politiko maščevalnega sovraštva vedno bolj pogloblja, v škodo svobodnemu svetu. Težko si je pri tem misliti, da bi se mogla dva tako antagonistična sistema resnično sporazumeti kjer koli, kajti eden kakor zaslepljen razvija in skuša spraviti v življenje strategijo slonečo na kompromisu, drugi pa strategijo o končni zmagi, ki jo krepi s premišljenim vcepljanjem sovraštva.

Za Moskvo ali Peking ni „miru brez zmage“. Tudi za svobodni svet je ne bi smelo biti.

Italijansko in nemško časopisje ob odpovedi Titovega obiska v Rimu

O odmevih Titove odpovedi obiska v Rimu smo v našem tedniku ponovno pisali. Uredništvo je v zadnjih dneh dobilo nadaljnja poročila o tej zadevi, iz katerih je razvidno, da so se veliki italijanski dnevniki, ki so sicer vedno dobro informirani in vodijo vsak svojo linijo, pri tem problemu vsi našli na isti črti: tipično italijansko šovinistično pisanje, v opravičilo rimskega pohlepa po slovenski jadranski obali in še dlje v notranjost.

Najznačilnejše je bilo pisanje znanih „Stampe“ in „Corriere della sera“, ki sta, kakor bi se bila domenila, udarila po Slovincih z enostavnim očitkom: Slovinci so šovinisti in v njih kleščke je zašel jugoslovanski maršal Tito in jim klonil. „Corriere della sera“ v oporo svojim trditvam navaja tudi citate iz avstrijskih koroških listov „Kärntner Tageszeitung“ in „Volkszeitung“, katera, kakor je znano, vse prej kot ljubita Slovence.

V „Stampa“ je zadevni protislovenski članek napisal neki Giorgio Fattori, ki poleg očitanja šovinizma Slovincem skuša razložiti vzroke odpovedi Titovega obiska italijanskim bralcem tudi z opisovanjem „kaotičnih razmer“, v katerih živi, kakor jo zaničljivo imenuje „un piccolo paese“ (majhna deželica) Jugoslavija. Nadalje spravlja vse narode v Jugoslaviji v en koš, ne da bi razlikoval tudi med komunistično manjšino, ki diktatorsko vlada nad njimi in svobodoljubno večino, ko trdi, da so „Jugoslavlani bili vedno vajeni živeti v nenehni krizi, milijon jih je v neprestani pripravljenosti, da planejo v gverilski boj in v ta namen hranijo orožje kar doma.“

V zadevo odpovedi Titovega obiska v Rimu in v vprašanje področja okoli Trsta se je tokrat zapletlo tudi zahodnonemško časopisje.

Ker se Nemci z Italijani kot svojimi „zavezniki“ v zadnjih dveh vojnah niso mogli posebno pohvaliti — obakrat so jim pred koncem konfliktov skočili v hrbet — tudi še danes nemško časopisje jedko piše o stvareh, ki ne zadevajo naravnost razvoja zahodnoevropskega prostora, temveč se tičejo izključno italijanske diplomacije. Za tako področje italijanske diplomacije zahodnonemški tisk smatra tudi obsejne probleme med Italijo in Jugoslavijo.

Pred časom se je italijansko časopisje skušalo vtikati v mejne probleme med Nemčijo in Poljsko. Italijansko časopisje se je zlasti na dolgo in široko razpisovalo o „nujnosti dokončne razmejitve med Nemčijo in Poljsko po liniji Odra—Nisa“. Poleg drugih je bil v tem pogledu — razumljivo — najglasnejši italijanski časopis „Avanti“, ker je pač kot tak z mirnim srcem prisojal „socialistični“ Poljski nemško ozemlje vzhodno od Odra in Nise.

Svetovno znani zahodnonemški dnevnik „Die Welt“ se je tega ob priliki odpovedi Titovega obiska v Rimu spomnil in je izpod peresa svojega rimskega dopisnika Friedricha Meichnerja objavil članek pod naslovom: „Madež na pax adriatica“. Članek zaključuje tako:

„Socialistični „Avanti“, ki je v preteklih letih pritiskal na politiko nemške zvezne republike z vsjo silo, naj vendar v interesu popustitve evropske napetosti spravijo s sveta problem meje na Odr in Nisi, je prišel zdaj s presenetljivo naivnostjo do spoznanja, da „čas še ni dozorel, da bi se Italija skupno z Jugoslavijo lotila tako delikatnega tržarskega vprašanja.“

Doslej smo s te strani vedno slišali, da si ne moremo zamisliti popustitve evropske napetosti brez neodložljive nujnosti definitivne razmejitve med Nemčijo in Poljsko na Odr in Nisi —

Mednarodni teden

V Egiptu se je minuli petek, 15. 1. m. zaključila etapa sovjetskega vstopa v arabski svet in izključitev severnoameriškega vpliva iz te strateške dežele Bližnjega vzhoda.

Sedanji egipčanski predsednik Sadat in sovjetski predsednik Podgorny sta namreč odprla asuansko hidroelektrično velecenralo, ki jo je začel Nasser. Egipt je pridobil nad pol milijona obdelovalne zemlje in s tem možnost za bogatejšo žetve. V manj kot desetih letih bo električni tok tekkel po vsej državi in odprl možnost hitre industrializacije Egipta. ZDA in Anglija sta zamudili priliko za financiranje asuanskega podjetja ter je v praznino vskočila Moskva. V Aleksandriji ima Moskva sedaj eno svojih največjih pomorskih oporišč v vzhodnem Sredozemlju.

Južno od Egipta in Sudana pa je Moskva dobila svojega posnemovalca. Med Zambijo in Tanzanijo prav sedaj z vso naglico gradijo 1900 km dolgo železniško progo. Zambija nima izhoda na morje in mora svojo produkcijo (predvsem bakra) pošiljati čez Rodezijo in Mozambique. Rodezija črnem ni naklonjena, Mozambique pa je še portugalska kolonija. Zambijska vlada se je hotela izogniti obeh držav.

Tanzanija pa je iskala finančno oporo za progo na Zahodu in pri sovjatih. Ko je ni dobila nikjer, se je obrnila v Peking. Ta je priliko izrabil ter podelil tridesetletno posojilo, ki ga bo Tanzanija začela odplačevati šele leta 1980, se pravi osem let po zgraditvi proge, ki jo imenujejo „proga svobode“.

Socialistična Švedska pa je v zadnjih letih začela trositi svojo valuto za podpiranje tudi komunističnih držav. Doslej je n. pr. Kubi podelila že 2 milijona dolarjev in namerava to pomoč še povečati. Poslala je denar tudi v Severni Vietnam, v Tunizijo, v Kenijo in sedaj še v Tanzanijo in Zambijo. Švedska trdi, da tako ostaja „resnično nevtralna“.

Medtem se je Anglija sestala v Singapurju z 32. članicami svojega Commonwealtha, da bi proučila nadaljnji razvoj britanske skupnosti. Nekatere članice so ji očitale prodajo orožja Južni Afriki, toda brit. predsednik Heath je zavrnil pritožbo s pojasnilom, da je treba področje okoli južne Afrike braniti pred sovjetsko floto, ki se je pojavila v Indijskem oceanu.

Na zahodni polobli je bila pozornost sveta obrnjena spet v Urugvaj in Brazil.

Urugvajski teroristi so ugrabili britanskega veleposlanika Jacksona in dasi je britanska vlada poslala v Montevideo svojega izvedenca, da bi pomagal pri reševanju, predsednik Pacheco Areco ni pokazal pripravljenosti spremeniti svojo odločno protigverilsko politiko. Ker Tupamaros vedno bolj izgubljajo na svoji popularnosti, Pacheco Areco pričakuje žeti politične dividende na letošnjih jesenskih volitvah v Urugvaj.

Brazilski predsednik Medici pa je spet „rešil“ ugrabitveni problem tako, da je poslal v emigracijo 70 ujetih teroristov. Toda ni dovolil potovanja v Alžir, ker baje tam pripravljajo ustanoviti „brazilsko vlado v izgnanstvu“, temveč so morali odleteti v Čile.

V Čilu je marksist Allende spet „preživel“ atentat, ko so „tik pred njegovim odhodom iz predsedniške palače“ odkrili nastavljeno bombo. Allende sam je izjavil, da je od 3. novembra dalje „preživel že tri atentate“. Opazovalci sumijo, da te „atentate“ pripravlja njegov režim sam, da bo mogoč čim bolj „počistiti“ državo protirežimskih elementov.

V sosednji Boliviji pa je znova propadel desničarski poskus zrušitve grala. Torresa. Delavstvo je spet zahtevalo „uvvedbo socializma“ in „razdelitev orožja“, pa je previdni gral. Torres pojasnil, da se bo sicer približal ljudskim željam, toda „ne vem, ali bo to socializem ali pa bo to revolucionaren nacionalizem“. Doslej se je gralu. Torresu še posrečilo zadržati ob strani bolivijске komuniste.

in zdaj naj bi za Trst nenadoma veljala druga merila, kakor za nemško-poljsko mejno vprašanje?“

Edni večji italijanski list, ki se je trudil ohraniti videz objektivnosti, je bil „Politica“, glasilo italijanske kršč. demokracije, ki izhaja v Firencah. List je namreč ugotovil, da se „rimska politika ne ravna po nasvetih, ki jih italijanski politik dajo drugim“.

„Gotovost, da bomo umrli, plaši samo tistega, ki ima slabo vest glede svojega življenja. Smrt kot konec življenja vzbuja strah le tistemu, ki ni znal izpolniti dni, katere mu je bilo dano živeti.“

Dunajski psihiater dr. Viktor Frankl, Aertliche Seelsorge, II, A, 3.

Boj za oblast med sovjetsko KP in Rdečo armado

DJILASOVA MNENJA

Pariška tedenska revija L'Express in ameriški New York Times sta objavila izpod peresa Milovana Djilasa zanimivo razpravo o razvoju odnosov med sovjetsko vojsko in sovjetsko komunistično partijo.

Djilas ugotavlja, da se bo v doglednem času zgodilo, da bo vojska v Sovjetski zvezi strmoglavila sovjetsko KP z njenega vodilnega položaja.

Djilas meni, da se sovjetska KP in sovjetska vojska že danes borita za vodilno mesto, vendar pa po njegovem mnenju takšno stanje ne bo dolgo trajalo.

Nihalo na tehtnici se bo sčasoma nagnilo na stran vojske, kajti „partijska ideologija in njena ustvarjalna rodovitnost sta že zdavnaj začela nezadržno drseti z vrhuna navzdol.“

Najbolj razvidna skupna oznaka „novega razreda“, ki vlada danes v Sovjetski zvezi je, da je konzervativen, pi-

še Djilas, in trepeta pred možnostjo sleherne vrste spremembe iz strahu, da bo z njo pomeđen s površja zemlje.

Partijski aparat ne more več vladati, ne da bi dajal koncesije pri izvrševanju oblasti predvsem najvišjim vojaškim častnikom. Njihova moč sloni na moderni tehniki ter vsi nedavni sovjetski zunanje politični uspehi izhajajo iz Rdeče armade, piše Djilas.

Disidentske in politične skupine rastejo kakor gobe po dežju v Sovjetski zvezi, dodaja Djilas, in dasi trenutno nimajo izgledov na uspeh, niso zato nič manj važne v boju za oblast, ki je začel premikati sovjetsko družbo v desetletju, ki ga začenjamo.

Djilas je pisal o odnosih med sovjetsko KP in sovjetsko vojsko. Mnogi se sprašujejo, koliko je za njegovim pisanjem skritih mnenj o odnosih med jugoslovansko KP in jugoslovansko vojsko.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

V NAPETEM PRIČAKOVANJU

V ponedeljek prvega februarja se uradno prične zasedanje paritarnih komisij, to je predstavnikov delavstva, vlade in delodajalcev, ki jim je določiti v prvi vrsti procente povišice delavskih plač za vsak gremij posebej. Pogajanja se morajo po zakonu končati v dobi dveh mesecev, se pravi pred 31. marcem, kajti s prvim aprilom stopijo v veljavo sklenjene povišice. Kljub delavskim zahtevam (v nekaterih primerih celo grožnjam) in kljub strogi tajnosti, izgleda, da je vlada določila kot največjo možno povišico v tem prvem roku 16%. Več kot to, po mnenju strokovnjakov ekonomskega ministrstva za enkrat ni mogoče, če hočejo preprečiti še hujšo inflacijo, kot jo že sedaj doživljamo.

Zasedanje paritarnih komisij pričakujejo napeto vsi sektorji. Tam se bo odločila bodoča politika delavskega gibanja, politika, ki se opira doslej zlasti na zahteve po boljšem zaslužku. Delavci, katerih položaj ni rožnat, težko pričakujejo povišice, vlada pa upa, da bo vsaj v teku prvega meseca pogajanj vladal socialni mir. Mir, ki je bil že skaljen prav v teh dneh, ko so delavci avtomobilskega kompleksa FIAT-Cordoba v Córdoba zasedli obrate in v njih

pridržali talce.

Cordobska dogodivščina, ki se je pričela v četrtek, 14. t. m., je razburila duhove, in sicer bolj v Buenos Airesu kot v sami Córdoba. Zvezna vlada je takoj ukazala cordobskemu guvernerju, naj strani primora k pomiritvi, kajti v nasprotnem slučaju bo provinca proglašena kot zasilno področje, ki bo prišlo pod vojaško oblast. Na srečo je guvernerju dr. Basu uspelo pregovoriti stranke in mir se je vrnil. To se je posrečilo zlasti, ker ostali cordobski gremiji uporabni delavcem v Fiat, ki jih vodijo sindikalisti ultralevičarske SITRAC, niso hoteli dati podpore. Osebo prijateljstvo guvernerja z raznimi sindikalisti je tu igralo vedno vlogo. Dr. Bas je bil namreč prej advokat raznih gremijev.

Na političnem polju pa za letošnje leto tudi pričakujejo razne novosti. Najprej se je mnogo govorilo, da bo federalna vlada zamenjala večje število vojaških guvernerjev ter na njihova mesta postavila ljudi, ki so v preteklosti že kdaj na tistih mestih opravili uspešno vladanje. Torej neke vrste priznanje „bivšim“ pozitivnim politikom. Po drugi strani pa opazovalci pričakujejo, da bo glede institucionalnega izhoda letos padla odločilna beseda: volitve naj bi bile menda v dobi dveh let.

RAZSTAVA „UMETNOST NA TLEH JUGOSLAVIJE SKOZI STOLETJA“ V PARIZU

V letošnjem februarju bodo v pariški Veliki palači (Grand Palais) odprli veliko razstavo Umetnost na tleh Jugoslavije skozi stoletja. Pariški javnosti bo predstavljenih nad 100 jugoslovanskih likovnih umetnikov.

Od slovenskih umetnikov so v ta izbor vključili po eno delo G. A. Kosa, Preglja, Meška, Bernika, Stupice, Tršarja, Debenjaka, Makuca in drugih. V širši reprezentativnem prikazu bo tudi delo mariborskega kiparja Slavka Tihača, docenta ljubljanske Akademije za likovno umetnost.

Celotna pariška razstava bo obsegala okrog 600 eksponatov. Predsednik organizacijskega odbora je akademik dr. Franc Stele.

NASTOPAŠTVO

Jugoslovansko gospodarstvo je, kot pravijo sami doma in opazovalci po svetu, na psu. Dolgovi se večajo, uvoz se večja, plačilna bilanca je vedno negativnejša, govore o nujnosti stabilizacije in o gospodarski reformi.

Kjub temu pa v Jugoslaviji ne manjka nastopačev, od Tita navzdol. Vozijo se v širni svet in zapravljajo denar. Eden zadnjih primerov jugoslovanskega nastopaštva je filmski igralec Slobodan Perović. Ta mož se bo s svojim snemateljem eno leto potepal po svetu, kjer bo po vseh deželah z očmi in kamero, ki jo bo upravljal snematelj, iskal — najlepšo sprehajalko. Po enem letu potovanja bodo v Beogradu izbirali, po izbiri pa povabili najlepšo sprehajalko v Beograd. Vse — sprehod po svetu, snemalca, predvideno gala predstavo z

lepticami pa plačujejo jugoslovanska podjetja, ki verjetno po novih ukrepih že nimajo več težav s stabilizacijo...

ŠTUDENTJE ZA DOKTORSKI NASLOV

Že pred leti so diplomantom medicinske in stomatološke fakultete odvezli doktorski naslov in so odslej le zdravniki. S tem pa se študentje niso sprijaznili in se bore za ponovno uvedbo naslova doktor medicine (dr. med.). V ta namen so se zbrali predstavniki študentov medicine in stomatologije iz vse Jugoslavije na Reki, kjer so razen aktualnih vprašanj medicinskega in stomatološkega pouka predvsem razpravljali o reviziji zakona o strokovnih nazivih in akademskih stopnjah. Članji koordinacijskega odbora so se v imenu svojih študentskih organizacij soglasno odločili prečitati 12. januarja na vseh medicinskih in stomatoloških fakultetah odprto pismo zvezni skupščini, v katerem zahtevajo naglo ureditev problema, zaradi katerega ni bilo dvignjenih 12 tisoč diplom.

„DEŽELA SMEHLAJA“

Tržni inšpektorji so ugotovili, da so številni mesni izdelki raznih jugoslovanskih tovarn suhomesnatih izdelkov izdelani iz dokaj skrivnostnih sestavin. V salamah in klobasah so odkrili nedopustno velik odstotek goveje „podplativine“, svinjskih kož, kit in manjvredne drobovine. Zato je eden inšpektorjev predlagal, naj bi te izdelke poslej imenovali „Dežela smehljaja“. V eni ariji te operete je namreč refren: „Kaj pa tu notri je — nikomur nič mar!“

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Cankarjeva založba je za 52-letnico smrti pisatelja Ivana Cankarja podelila tri nagrade za izvirna dela. Prejeli so jih dr. Danilo Lokar za prozo zbrano v knjigi „Silvan“, arh. Marijan Mušič za delo „Arhitektura slovenskega kozolca“ in Beno Zupančič za roman „Plat zvona“. Za študije oziroma recenzije knjig te založbe je dobil prvo nagrado Andrej Inkret za oceno „Dvoje sodobnih nemških romanov“, Dimitrij Rupel za oceno novel Danila Lokarja in za oceno romana „Plat zvona“, Rapa šuklje pa za tekste prebrane v radiu o nekaterih knjigah.

STUDENCI — Iz studenške cerkve pri Mariboru so več gotških in baročnih umetnin prepeljali v Pariz na razstavo „Jugoslovanska umetnost skozi stoletja“. Poslali so dva metra visok kip sv. Caharije, ki ga je naredil baročni mojster Josef Straub leta 1750, štiri plastike Jožefa Holzingerja, ki predstavljajo štiri kontinente, ter kip sv. Danijela, ki so gotške umetnine iz 15. stol.

MARIBOR — V mariborski občini je zaposlenih okrog 60.000 oseb. Po podatkih skupnosti za zaposlovanje pa kar 27.150 zaposlenih ni dokončalo obvezne (!) osemletke. Kot razlog, da je tako veliko števil oseb z nizko izobrazbo, so na skupščini navajali tudi, da učitelji preveč suhoparno prenašajo znanje iz učbenikov in učence premalo navajajo k samostojnemu razmišljanju.

LJUBLJANA — Po poročilu Inštituta za abortus in kontracepcijo pri kliniki za ginekologijo in porodništvo je bilo l. 1969 v Sloveniji zabeleženih 12.400 splavov, to je 450 splavov na tisoč živorojenih otrok. Od tega je bilo 9100 uradno dovoljenih in 4300 „vseh drugih“. Strašna številka! Pa pišejo, da je to najnižja številka, odkar so pred petnajstimi leti začeli registrirati število splavov.

LJUBLJANA — Februarja bodo dobili v obtok kovani denar za 2 in 5 dinarjev. Kovanci za 2 dinarja bodo tehtali 5 g in bodo imeli premer 24,5 mm, tisti po 5 dinarjev pa bodo tehtali 6,27 g in bodo za 3 mm večji.

V omejenih količinah bodo prišli v obtok posebni kovanci za 2 in 5 dinarjev ob akciji Združenih narodov za boj zoper lakoto. Ti kovanci se bodo ločili od rednih 2-dinarskih in 5-dinarskih kovancev samo na hrbtni strani: natisnjena bo značka FAO in letnica 1970.

LJUBLJANA — Letošnji proračun Slovenije predvideva 880 milijonov dinarjev, kar je za 11% več kot lani. V zvezi s stabilizacijskimi ukrepi so bili sprejeti na seji izvršnega sveta Slovenije predlogi za znižanje nekaterih namenov splošne porabe, s čemer bi v tem letu razbremenili gospodarstvo za 225 milijonov dinarjev. Za šolstvo so namenili nekaj več denarja kot lani in tako upajo, da bodo mogli učiteljem povisati plače za povprečno 14%.

LJUBLJANA — Po novem zakonu, ki ga je sprejel izvršni svet, bo znašala

v letu 1971 pomoč ob rojstvu otroka 250 din, otroški mesečni dodatek 70 din za prvega otroka, za vsakega nadaljnjega pa po 95 din. Dosedaj je bila denarna pomoč ob rojstvu različna v posameznih občinah, najnižja je bila 130 din, najvišja pa 250 din.

TRŽIČ — Delavcem usnjarne Runo Tržič so 17. decembra uradno povedali, da tovarne ni mogoče sanirati, ker ni denarja. Podjetje je prenehalo z delom 15. januarja, preostale delavce, ki jih je bilo še okoli 100, pa so namestili po drugih tržiških podjetjih.

UMRLI SO OD 21. DO 29. DEC. 1970 LJUBLJANA — Anton Težak, Marija Stepančič r. Kavčič, Angela Lakovnik r. Gostič, Franc Verbinc, Ivan Makovec (86), Ana Pogačnik r. Groznik (74), Marija Kovačič r. Korošec, Ivanka Špacapan r. Kocjančič, Franciška Zabukovec, up., Nežka Redenšek, up., dr. Elsa Soss (82), zobozdravnica, Marija Klun r. Požrl (90), Ljudmila Plevčak r. Klembas, Franciška Logar, Ana Habič r. Skubič, Jožefa Klun, Alojz Turk, čevlj. m. v p., Franc Pokovec, up., Hilda Mencinger r. Benner, vd. po liv. m., Antonija Škof, učiteljica v p., Franciška Toni, Jože Klabjan, up. Ana Korkalj (85), Franc Čuden, Avgust Vrhovec, up., Jože Likovič, dipl. pravni svet-

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnice

Krščena je bila v Slovenski kapeli Marjana Edith Bizjan, hčerka g. Stefana Bizjana in ge. Grete roj. Ingrisch. Botra: g. Viktor Potočnik in gdč. Anica. Breznik. Krstil je msgr. A. Orehar. V družini g. Toneta Krošlja in ge. Selmire roj. Badaraco se je rodil sinček, ki so ga krstili na ime Tomaž. V cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi so bili krščeni: Marko Burja, sin Antona in Cvetke Cesar, Viviana Zidar, hči Jadrana in Sanke Guzelj, Viktorija Irena Poberšnik, hči Ivana in Irene Zgonc, Damjan Berčić, sin Božidarja in Marije Goljevšček, Emil Goljevšček, sin Marjana in Anice Suhadolnik, Marjana Gabriella Urbanija, hči Feliksa in Rezke Ravnikar, Andreja Suzana Zupančič, hči Lojzeta in Marte Černak.

Poroke

V župni cerkvi Santa Rita sta v sredo po Treh kraljih stopila pred oltar g. Anton Mozetič, sin pokojnega inž. Albina Mozetiča, ki je bil nekaj let predsednik Društva Slovencev v Buenos Airesu, in gdč. Marija Ester Maffezzini in prejela zakrament sv. zakona. Botrovala sta ženina mati, ga. Vida Vidmar vd. Mozetič in oče neveste g. Ernest Maffezzini. Naslednji dan pa se je poročila v isti cerkvi Slovenka iz Boulogne Ana Marija Lončarič, hčerka Jožeta in Ane Sporar, doma iz Bele Krajine. Za moža si je izbrala g. Fermina Fiedela Lencino. Obe poroki je blagoslovil župnik g. Albin Avguštin.

V ukrajinski cerkvi, v neposredni bližini Slovenske hiše sta se poročila 16. januarja gdč. Terezija Marn in g. Stane Žužek. Nevesti sta botrovala njena mati ga. Marjana Marn in g. Lojze Dolinar, ženinu pa njegova mati ga. Ivanka Žužek in brat g. Lojze Žužek. Poročne obrede je med sv. mašo opravil delegat msgr. Orehar, Pel je ženski zbor, ki ga je organizirala Zveza žena in mater.

Vsem novoporočencem naše iskrene čestitke.

nik, Emil Rus, uč. v p., Marija Klepec, vdova po odvetniku (89), Marija Glaser, Marija Pipan r. Lončar, vdova, Jože Štupica, up., Bruno Humar, obrt. MARIBOR — Genovefa Druović (86), Ferdinand Gumsek (78), Franja Horvat (67), Elizabeta Pavalec (73), Filip Lesjak (77), Elizabeta Kremavc (67), Pavla Svetec r. Znidaršič (94), Ivan Lončarič (70), Alojzija Bračko (78), Ludvik Murgelj (78), Terezija Bukovšek (81), Ivan Kranjc (85), Franc Zavec (68).

RAZNI KRAJI — Jože Mokorel (70), up., Lesce, Alojzija Jerše, žužemberk, Jurij Hočevar, up. Slov. nar. gl., Vič, Mirko Jarc, up., Ločna, Peter Knapič (74), „Kramarjev ata“, Tacno, Marija Zupanc r. Poteke, Petrovčec, Ivan Juhant, učitelj, Kranj, Katarina Sajfar, up., Škofja Loka, Matilda Zorko r. Brodner, Celje, Marija Zahradnik r. Kočar, Polje, Ivan Nagode, pos. (82), Mokronog, Alojz Repše, Kamnik, Otilija Kocjan, Središče ob Dravi, Ivana Bončina r. Rupnik, Stara cerkev pri Kočevju, Alojz Zorič (80), knjigovez v p., Krško, Jože Pretnar, Bled, Ana Majce, Moravčec, Ivana Žitnik (72), Črna vas, Jože Teran, Radovljica, Janez Anderlup, up., Šmarje pri Jelšah, Alojz Jerman, up., Ptuj, Slavko Černe, Polje, Alojzija Cikli r. Senčar, Trbovlje, Marija Lončarič, Mokronog, Melhior Škoda, župniški upr. v Tomišlju, Anton Straus (86), up., Polje, Ivan Gubenšek (80), Tinsko pri Zsnu, Anka Vrečer (93), Celje, Antonija Pikel r. Topovšek (72), Gomilsko, Marija Anko r. Šenk (78), Ravne, Ludvik Kovačič, Ribnica, Apolonija Mravljik r. Rotar, Dravljice, Jože Knific, pos., Medno.

+ STANKO VREČAR

V soboto, 16. januarja, je po dolgi in težki bolezni umrl na svojem domu v Ramos Mejia g. Stanko Vrečar, doma iz Moravč na Gorenjskem.

Pokojni g. Stanko je bil rojen 17. avgusta leta 1899. V mladih letih se je pri svojem očetu izučil mizarске obrti. Leta 1921 se je poročil z Minko Cerar. V svojem novem domu je nadaljeval mizarško obrt, katero je dolga leta vodil kot samostojen mojster. V srečnem zakonu se mu je rodilo šest sinov. Čas komunistične revolucije tudi njegovi zavredni, verni družini ni prizanesel. Dva sina so mu mučili in ubili komunisti, za očetovo srce nezaljevala bolečina!

Kot odločen nasprotnik komunističnih zločinov je l. 1945 zapustil svoj dom in odšel z družino na pot begunstva. Po nekaj letih življenja v taboriščih Lienzu in Spittalu v Avstriji je l. 1949 emigriral z družino v Argentino.

V tujini je takoj začel z delom v mizarški stroki, kar je z vsoto strokovno sposobnostjo vršil, dokler mu je dopuščalo zdravje in se tako v tistih težkih letih prebiral naprej. Sinova Dane in Tine sta se posvetila študiju. Z vztrajnostjo in zvesta klicu sta dosegla cilj in postala duhovnika!

Ko rajni ni mogel več na delo, je pa doma še vedno rad kaj mizaril, dokler ga ni v oktobru lanskega leta zavrtna bolezen položila na posteljo. Ni bilo več pomoči! Potrpežljivo in vdano je prenašal hude notranje bolečine. Velika tolažba in trpljenje mu je bilo pogosto sv. obhajilo, ki ga mu je prinašal sin duhovnik. Pripravljen in vdan v božjo voljo je mirno zaspal v Gospodu! Številni znanci in prijatelji so ga prihajali kropiti na njegov dom.

Ni mu bilo dano, da bi s svojo zakonsko družico obhajala zlato poroko, do katere je manjkalo le nekaj mesecev. Posebno ljuba in draga je bila pokojnemu dobra slovenska knjiga in časopis. Še v zadnjih dneh je želel, da mu je žena prebrala Svobodno Slovenijo.

Pogreb pokojnega je bil v nedeljo

Glasi iz Kordobskih hribov

San Esteban, 11. 1. 1971

Gospod urednik! Po dobroti dr. Rudolfa Hanželiča sem bil letos v njegovem počitniškem domu (oziroma naselju, saj obsega ta „dom“ že sedem hiš) v istem času, ko se je tam nahajalo 67 učencev in učenec slovenskih šol iz Velikega Buenos Airesa.

To, kar sem v tem času videl, slišal in občutil, bi rad povedal vsem slovenskim očetom in materam. Sedaj razumem tisto slovensko mater iz okolice Buenos Airesa, ki že več let pošilja svoje otroke v ta počitniški dom in ki mi je rekla, da prihajajo njeni otroci iz kolonije čisto spremenjeni: bolj veseli, bolj verni, bolj narodno zavedeni, bolj ubogljivi in bolj zdravi na duši in telesu.

Ko sem letos opazoval življenje otroške kolonije, sem se prepričal, da je imela omenjena mati popolnoma prav. Otroške, mladinske, dijaške kolonije, ki jih organizira dr. Hanželič v svojem počitniškem domu, imajo ogromen pomen za vzgojo slovenske mladine.

Ze samo to dejstvo, da se zbere skupaj velika družba slovenske mladine iz raznih krajev, je velikega pomena. Mladina se tu med seboj spozna, skupaj igra in skupaj poje. S tem se utrjuje slovenska skupnost.

In to slovensko petje! Kdo bi ga mogel primerno popisati. Ze leta in leta, morda desetletja nisem poslušal

tako lepega in navdušenega petja. Kako so nam odraslim — posebno pa še dr. Hanželiču — žarele oči ob tem petju. Zgodilo se je, da je dr. Hanželič v cerkvi pri maši, ko so otroci odpeli kitičo cerkvene pesmi, kar izpred oltarja prosil, da naj odpojejo še drugo kitičo. In na koncu maše se je izpred oltarja otrokom zahvalil za lepo petje. Meni je potem še dejal, da so mu te otroške kolonije plačilo za delo in žrtve, ki jih je vložil v počitniški dom.

Prve dneve otroci še niso znali peti vseh pesmi, kajti vsaka šola je prinesla s seboj nekaj svojih pesmi. Po nekaj dnevih so vsi znali peti vse pesmi.

Eno stvar pa moram posebej poudariti: Počitniške kolonije pri dr. Hanželiču so visoka šola slovenske narodne zavednosti. Vse življenje v koloniji je usmerjeno v to: slike slovenskih krajev v dvorani in obednici, petje, slovenske igre, branje in pripovedovanje slovenskih pravljic in povesti, nastopi in kratki govori v dvorani, zlasti pa kratni govori dr. Hanželiča pri vsakdanji jutranji maši. Ti govori so pravi vzgojni biseri. Letos je npr. pripovedoval v lepi domači in vsem razumljivi besedi o slovenskih junakih, o slovenski kulturi, o lepota slovenske zemlje, o slovenski pesmi in podobno. Vse to je označil kot velik dar božji.

Te dnevne mladinske maše nimajo samo verskega pomena, ampak tudi

velik narodni pomen. Tistim redkim v Buenos Airesu, ki mislijo, da dnevna maša v počitniški koloniji ni potrebna, svetujem, da naj se udeležijo samo ene maše v stari jezuitski cerkvi v počitniškem domu, pa bodo gotovo spremenili svoje mnenje. Navdušeno in krepko petje te množice mladine, skupno prepevanje evharističnega Kristusa in govori dr. Hanželiča bi jih prepričali, da je to tako dragocena vzgojna metoda, ki skoraj nima primere.

Ni moj namen pisati kroniko letošnje otroške kolonije. Vendar naj omenim nastope naše šolske mladine v dvorani počitniškega doma. V kratki dobi 15 dni je mladina trikrat nastopila: na dveh božičnih večerih in pri igri „V kraljestvu palčkov“. Na božičnih večerih so nastopili vsi učenci in vse učenke skupaj in potem pa še posebej posamezne šole s svojim pevskimi zborčki. To so bili skrbno pripravljene nastopi, ki so tudi ogledalo vzgojnega dela slovenskih družin in šol. Težko je najti besedo primerne zahvale za delo našega učitelstva tako v šolah kot v počitniški koloniji.

Gospod urednik, napisal sem te vrstice zato, da bi slovenski starši spoznali velik pomen mladinskih kolonij pri dr. Hanželiču v kordobskih hribov, in da bi svojim otrokom nudili to dragoceno priljubljenost, da vsaj za nekaj dni v letu zažive zdravo, pravo in lepo slovensko življenje.

Lepo Vas pozdravlja

Vaš Rudolf Smersu

17. januarja s koncelebrirano sv. mašo v cerkvi Marije Pomočnice v Don Boskovem zavodu. Somaševali so: krajevni g. župnik, sinova gg. Dane in Tine, č. škrbec in g. Lenček. V govoru med sv. mašo je domači g. župnik poudaril: „Tu leži oče dveh duhovnikov, kar mu je najlepša krona za večnost!“ Na pokopališču Villegas je opravil pogrebne molitve g. Jože Škrbec in se tudi od rajnega poslovlil z lepim nagovorom. Za slovo so mu še zapeli „O srečni dom nad zvezdami“.

V Argentini žalujejo za njim žena ga, Minka, sinova duhovnika gg. Dane in Tine ter sin Gabriel z ženo. V Avstriji sin, inž. Stanko z družino, v domovini pa brat Tone in sestre štefka, Minka, Francka in Ivanka, katerim izrekamo naše sožalje.

Počivaj v miru, naj Ti bo lahka tuja zemlja!

POČITNIŠKI DNEVI

Ko v najbolj vročih mesecih argentinskega poletja upravičeno vse išče sence in počitka ali pa sonca in vode, bi sklepali, da so tudi Slovenci domovi na počitnicah. Pa temu ni tako. Kogar zanese ob ponedeljkih v Slomškovo dom v Ramos Mejia ali ob sredah na Pristavo v Castelar in Naš dom v San Justa, se bo veselo začudil. Znašel se bo v živzavu 50, 60 ali celo 80 slovenskih otrok, ki se igrajo, tečejo, telovadijo — skratka vse, za kar med šolskim letom ni bilo časa, pa se v počitniški prostoti lahko lepo izpolni in istočasno obogatijo rodna govornica. Kar bodo v teh dveh mesecih ustvarile njihove roke, kar bo zraslo v njihovih glavah ali bo sad drugih spretnosti, bodo gotovo pokazali na svojih končnih razstavah in nastopih. Kar pa bo vzkliklo in se razraslo lepega v njihovih srcih kot sad jutranjih maš, naukov in vedrega slovenskega življenja, pa bo ostalo za vse življenje te naše mladine.

BARILOČE

Slovenska božična pesem po valovih LU8 radio Bariloche

Bariloški Slovenci majhni po številu ne premoremo pevskih zborov, ki bi nam prepevali ob raznih priložnostih in slovesnostih, med katere spadajo tudi božični prazniki. Poslužimo se zato tehničnih pripomočkov konzervirane glasbe, gramofonskih plošč ali magnetofonskih trakov.

Kakor prejšnja leta, so tudi letos preko valov LU8 radio Bariloche zadoneli močni zvonovi Gospe svete na Koroškem. Orglje slovenskih cerkva, petje domačih zborov, prelepih božičnih pesmi; vse to nas je v duhu povodilo tja v daljno domovino kjer smo v otroških letih, v krogu svojih domačih doživljali slovenski božič. Lep božični govor pokojnega škofa dr. Gregorija Rožmana (posnetek na traku) je poudaril pomen božiča.

Kot za božič, je tudi za Novo leto bariloška radijska postaja predvajala program; tokrat vesele slovenske glasbe.

Prihodnja slovenska ura bo 20. februarja in bo posvečena 20-letnici slovenskega planinskega društva v Argentini. Tako je bil odobren predlog prijatelja dr. V. Arka, ob skodelici kave v baru Ameriki.

Kakšen je bil namen slovenske ure do sedaj in kakšen za naprej? S slovenske pesmijo pričarati rojakom kosček domovine, prikazati domačino lepoto slovenske pesmi, vsem onim ki jih pa veter maje, vzbujati slovensko zavest.

Pred božičem, kot že parkrat zaporedoma zadnja leta, je Fomento de Cultura organiziral koncert cerkvene glasbe, izvajan v cerkvi posvečeni naši Gospe iz Nahuel Huapi. (Nastopajoči mešani zbor Metodistov iz Buenos Airesa s solisti, takozvani Coro Estable de Bariloche in pa mladinski zbor gospe Lučke Jermanove so za dovršeno izvajanje želi močnejše aplvaze.

Še par vrstic onim, ki nameravajo prihodnje dni v Bariloche. Medtem ko imate pri vas v Buenos Airesu hudo vročino, imamo pri nas na jugu še sneg po gorah in preko Nahuel Huapija večje osvežujoča sanica. Kdor temu ne verjame, bo najbolje če se sam prepriča. Torej, kaj storiti? Kar po domače: pojdimo v gore, ker radost in veselje nam krepi srce.

Uredništvu Svobodne Slovenije in vsem bralcem pošilja

planinske pozdrave
Peter Arnšcl

ORVESTIJA

SOBOTA, 23. januarja 1971:

V Slovenski hiši ob 18 sestaneč tistih, ki so šli ali bodo šli letos k vojakom. Na programu bo razgovor z vojaškim kuratom g. dr. Mirko Gogalo.

SOBOTA, 30. januarja 1970:

V Slomškovem domu družabni večer s sodelovanjem „Planike“.

NEDELJA, 31. januarja 1971:

Tradicionalna prireditev Duhovnega življenja na Pristavi.

POIZVEDBE

Alojz Repič iz Sanabore pri Vipavi Prosi vesti njegov bratranec Ivan Repič, rue Petit Bruxelles 27, Boussu Hainaut, Belgica.

Lucija Basile iz Idrije in Kirin Jože iz Ilirske Bitrice Kdor bi kaj vedel o obeh naj obvesti uredništvo „Svobodne Slovenije“.

Vsak teden ena

POMLAD NA GORIŠKEM

Anica Černejeva

Pa pravijo, da je v igred pri nas na Goriškem doma, vendar odkar smo nesrečni, skoraj nas več ne pozna.

Po logih in po poljamaš se sonce pomladno smeji, v naših tihih domovih in v srčecih naših ga ni.

Ej, bratci v zlati svobodi, ko pride v igred med vas in v dni se vaše zasmeje, mislite malo na nas!

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

BEGUNCI VČERAJ IN DANES

Dvakrat v šestih mesecih je uničujoča vojna vihra prehrumela Južno Korejo...

Prvi naval rdečih hord je korejski narod počakal doma, po skrivaliških in gozdovih. Po končanih bitkah se je prikazal na belj dan in se pokoril novim gospodarjem. Ni verjel, da se ne bi dal živeti pod rdečo diktaturo. Nadušeno je potem pozdravil osvobodilne vojske ZN, ko je lahko spet svobodno zadihal. Pred novim rdečim navalom pa so se začeli obenem z vojsko pomikati na jug nepregledne množice civilnega prebivalstva. Nad dva milijona beguncev se je že nabraja v Pusanu in novi stotisoči starcev, žena in otrok se vale kot široka reka z neštetiimi rokavi in prelivi proti južnim obalom, bežeč pred grozotami dvignjene pesti...

Neverjetno, da se skušajo svobodnjaki pogovoriti in sporazumeti z mogotci Kremlja, ki so Judežu postavili spomenik. Nerazumljivo, s kako težkim kladivom jo mora kdo dobiti po glavi, da se mu posveti pred očmi. Čudovito, s kako ostrim srpom morajo komu vsekat v meso, da ga zaboli.

Leta 1941 do 1945 so razkrila vsemu svetu nevarnost rdeče kuge. Zahod je na laste oči videl preplašene in izmučene množice. Niso te množice počakale rdečega terorja doma, da bi ga izkusile do dna, kakor so to storili Korejci, Evropski narodi, ki so padli za železno zaveso, so že vedeli, kaj jih bo doletelo, če počakajo „osvoboditve“ z vzhoda. Svet je videl, pa ni verjel.

PO ŠPORTNEM SVETU

Kitajski namiznoteniški igralci so na svoji turneji po Evropi igrali 17. dec. v Ljubljani. V Tivoliju je jugoslovanska moška ekipa izgubila z njimi le s 4:5. Stipančič je premagal nekdanjega svetovnega prvaka Čuang Ce Tunga z 2:0 in Li Fu Junga z 2:1, Korpa Hsi En Tunga z 2:1, in Šurbek Čuang Ce Tunga z 2:1. Pri srečanju ženske vrste so Kitajke veljale za velike favorite, saj po turneji v Jugoslaviji niso dotodaj izgubile niti ene tekme. Vendar je 17 letni Ljubljancanki Evi Jeler, ki je mladinska in članska prvakinja Slovenije, uspelo premagati Čeng Huai Jing z 2:1, v vseh ostalih tekmah pa so Kitajke zmagale z 2:0; končni rezultat je bil 5:1.

V Zagrebu so kitajski in jugoslovanski namiznoteniški igralci nastopili v tekmovalju posameznikov, ki je bilo 18. decembra. Izkazalo se je spet Stipančič, ki je zasedel prvo mesto in je premagal tri kitajske ase Čuang Ce Tunga, Li Fu Junga in Ču Lan Suna ter v polfinalu še Šurbeka. Korpa je premagal dva Kitajca, prav tako tudi Šurbek. V tekmovalju članic so se v zaključne igre vvrstile samo Kitajke. Ljubljancanka Jelerjeva in Martičeva sta sicer dobro igrali, vendar je bilo le premalo za dosego kake zmage.

Na IV. mednarodnem prvenstvu Zagreba v umetnostnem drsanju je nastopilo 42 tekmovalcev iz 11 evropskih držav. Pri moških je bil prvi Švicar Hoehner, pri dekletih pa njegova rojakinja Walterjeva. Slovenka Helgi Gazvoda je bila med petnajstimi dekletki deseta. V parih sta zmagala Baslerjeva in Rausch iz ZR Nemčije.

Mira Cerarja, svetovnega prvaka na konju z ročaji, in njegovo ženo Zdenko so Japonci povabili na turnejo na Japonsko. Na turnejo so poleg Cerarja povabili še Klimentka (SZ) ter Brehmeja in Kosteja iz ZR Nemčije. Pri dekletih pa so poleg treh Japonk sodelovale še Burda, Lazakevič in Krabat iz SZ, Rimnačova, Brazdova in Kobus iz ČSSR ter Rigby in Carver iz ZDA. Cerar je imel smolo že pred prvim nastopom. Pri ugrevanju je hotel še ponoviti uleknjeni salto nazaj z obratom 720 stopinj, pa je doskočil tako nesrečno, da si je natrgal vezi v gležnju. Nogo so mu dalj v mavce ter bo moral še nekaj časa počivati.

Darovali so G. Emil Cof je daroval v Socialni sklad društva „Zedinjena Slovenija“ 5.000 \$ mesto cvetja na grob rajnemu Robertu Petričku.

TRADICIONALNA DRUŽABNA PRIREDITEV REVIFE

"DUHOVNO ŽIVLJENJE"

NA PRISTAVI V MORONU V NEDELJO, 31. JANUARJA 1971

Ob 11.30 sv. maša, nato kosilo, popoldne do večera bogat srečolov s 500 in več dobitki, nagradno žrebanje in prijetno razvedrilo. Lepo vabljeni!

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

Correio Argentino Central (B)
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 996.221

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1971: za Argentino \$ 3.500.—. Pri pošiljanju po pošti \$ 3.600.—. ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionsko pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

TOMBOLA na Pristavi 4. IV. 1971

POŠPORTNEM SVETU

TORONTO

Iz župnije Brezmadežne

Župnija Brezmadežne v Novem Torontu je zelo razsežna, saj ne zajema Tudi zveza Katoliških mož in fantov in Slovensko mladinsko društvo lepo delujejo. Prav tako skavti in skavtinje, ki so organizirani na področju župnije, vse lepo uspejo. Po trudu č. sester jt bila na odru predstavljena Willramova igra Sveti Nikola. Vloge so številni igralci, starejši in mlajši, pa tudi pevci, sijajno izpeljali. Veselja in užitka ob prihodu Miklavža, pa tudi strahu pred parkeljni, je bilo ta večer obilo.

13. decembra pa so Slovenci v Montrealu praznovali izseljensko nedeljo. Imeli so kar dva izredna pridigarja. Ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič je spregovoril vernikom po nedeljskih „Oznanih“, provincialni lazari-

stov, dr. Stanko Zakelj, pa je bil osebno navzoč in je pri obeh mašah pridigal. Verniki so se praznovanja najlepše udeležili.

MONTREAL

Miklavževanje in izseljenska nedelja Šestega decembra je župnijski odbor priredil miklavževanje, ki je nad le zapadnega torontskega predmestja, ampak tudi mnogo trgov in vasi, ki se razprostirajo med Torontom in Hamiltonom in se vanje selijo Slovenci iz Toronta v vedno večjem številu. Po dosedanji rasti župnije je sklepali, da bo kmalu največja slovenska župnija v Kanadi.

Življenje v tej župniji je bilo zadnje čase precej razgibano. Ob obisku provinciala lazaristov, dr. Stanka Zaklja, so imele žene Katoliške lige poseben sestanek, na katerem jim je predaval o verskem stanju v Sloveniji.

Rožmanov zavod v Adrogué

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120 130 140 150

● Z enim zadnjim kolesom smo še v blatu. Še dober sunek v našem tlakovanju, pa bomo na trdni cesti.

● Vsem dosedanjim in bodočim dobotnikom iskreni: Bog plačaj!

SLOVENSKA HRANILNICA z. z. o. z.

(Coop. de Crédito „S.L.O.G.A.“ Ltda.)

Bartolomé Mitre 97

Ramos Mejía

T. E. 658-6574

KINTA SLOGA

Del Cielito 279 — Villa Udaondo

Poletna sezona 1970/1971

Do 14. marca 1971 vse dni v tednu, razen ponedeljka, od 9 do 21.

Vstopnina: ob sobotah, nedeljah in praznikih \$ 3.— za osebo.

Vstopnina: ob delavnikih \$ 2.— za osebo.

Sezonska vstopnina: \$ 30.— za osebo.

Otroci članov do izpolnjenega 14. leta imajo vstop le z družinsko člansko izkaznico, sicer pa brezplačno; od 15. do 18. leta pa za polovično ceno. Vstop na kinto je dovoljen samo članom Slovenske hranilnice in njihovim družinam s posebno izkaznico, katero dvignite v zadržni pisarni za \$ 1.—.

Na kinti bo vedno na razpolago hrana in pijača po zmernih cenah.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. Leandro F. Peljhan

M. P. 10693

Ordinira v torek, četrtek in soboto od 15 do 21

Mariano Acosta 432, Capital
Zahtevajte določitev ure na
T. E. 67-9791

Dr. Tone Žužek

ADVOKAT

Uraduje od 17.30 do 19.30 ure. Ponedeljek, sredo, petek.

Lavalle 231, p. 5, of. 10

T. E. 47-4852

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, of. 2

T. E. 35-8827

14. marca 1971

VELIKA TOMBOLA

v Slomškovem domu

ODVETNIK

Dr. FRANC KNAVS

TUCUMAN 1455,

piso 9, oficina "E", Capital

V januarju bo pisarna zaprta zaradi počitnic.

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

Specialist za ortopedijo in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto od 17 do 20

C. José E. Uriburu 235, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855

SLOMŠKOV DOM, sobota, 30. januarja:

DRUŽABNI VEČER S PLESOM

Igra orkester Planika Pričetek ob 21

Družine (starši z mladino) imajo pri vstopnini poseben popust.

Slovenski restavrant, bar in confiteria "MILLION'S STAR"

Krasni in idealni prostori za privatne in trgovske sestanke in večerje. Izvrstna postrežba. ● Izbira jedil po domačih in tujih okusih.

Govorimo tudi slovensko.

Vljudno Vas vabimo, da nas obiščete.

Avda. Libertador 15.299 esq. M. Coronado

SAN ISIDRO

Rezerviranje na T. E. 743-4786

(Ob sklicevanju na ta oglas poseben popust)

Vsem prijateljem sporočamo, da nam je po daljši bolezni, dne 22. decembra 1970 umrla, v starosti 73 let, naša draga teta in sestra, gospodična

Ivana Turk

Pokopali smo jo na pokopališču Barcina del Barco — Burgos, Španija.

Vsem jo priporočamo v molitev. Naj počiva v miru!

Žalujoci:

Anton Čepon z družino,
brat Alojzij ter ostalo sorodstvo

Burgos, Španija
Podgora pri Novem mestu, Ljubljana, Kranj

Aleksander Solženicin

En dan Ivana Denisoviča

Okrog stebra na dvorišču so se zbrali brigadirji, ki so zahajali v plansko proizvodni oddelek. Med njimi je bil tudi bivši heroj Sovjetske zveze, še mlad, ki je čilo zlezal na steber in brisal toplomer.

Od spodaj so mu svetovali:

„Ne vdihavaj vanj, sicer se bo vzdignil.“

„Vzdignil ali ne, saj se ne ravna po toplomeru.“

Tjurina, ki je bil brigadir šuhova, ni bilo med njimi. Iz radovednosti je šuhov obstal, postavil vedro na tla in opazoval.

Brigadir na stebri je končno spregovoril:

„Prekleta črepinja; sedemindvajset in pol.“

Ko je še enkrat pogledal, če morda ni bilo zmote, je skočil na tla.

„Ne kaže prav, zmerom laže,“ je dejal nekdo. „Mar bodo dober toplomer obesil notraj cone?“

Ko so brigadirji odhajali, je šuhov stekel k vodnjaku. Mraz mu je zbadal ušesa, ker si naušnic, sicer spušenih s kučme ni zavezal tesno pod brado.

Odprtino vodnjaka je obdajal debel sloj ledu, in komaj, komaj je vanjo porinil vedro. Vrv je stala pokonci kot drog.

S polnim vedrom vode, od katere se je dvigala para, se je šuhov vrnil v pazniško sobo. Gole roke so mu premrle in zato jih je vtaknil v vodo. Odleglo je.

V pazniški sobi že ni bilo več Tatárina, paznikov pa se je nabralo že četvero. Namesto igre in spanja so se začeli prerekati o tem, koliko bodo januarja dobili pšena (v naselju svobodnjakov je bila slaba prehrana, zato so paznikom, čeprav se je nehala prodaja po nakaznicah, dajali še posebej nekatera živila po znižanih cenah).

„Ti, grinta, dobro zapri vrata!“ je vendarle eden izmed njih opazil šuhova.

Da bi si že zjutraj, med ribanjem, zmočil klobučevinaste škornje, to bi bilo napak. Preobiti se nima v kaj. Mar naj steče v barako? V osmih letih taborišča se je šuhov seznanil z redom alj neredom, kar se tiče obutve. Včasih so vso zimo prestali brez toplih, klobučevinastih škornjev, včasih niso dali čevljev, marveč samo opanke iz lubja ali skrupalco iz avtomobilske gume, razdrte po slojih. Sedaj je glede obutve boljše. Oktobra je dobil krepke in velike čevlje (zato ker se je s pomočnikom brigadirja vred vrnil v skladišče), v katerih je bilo prostora za dvojne zimskih nogavic. Ob nedeljah se je sprehajal kot slavljeneč in z novimi petami trkal po dvorišču. Decembra so prišli klobučevinasti škornji. To je o betalo raj, ne bomo še pomrli. Pa se je v knjigovodstvu našel nekdo, ki je načelniku našepetal, češ, če damo škornje, vzemimo čevlje. Kakšen bi bil red, če bi jetniki imeli dva para obutev? In tako je moral šuhov izbirati; ali naj

hodi vso zimo v čevljih ali pa naj obuje tople škornje in hodi v njih, četudi bi se recimo pričel sneg tajati. Varoval je čevlje, z mastjo jih je negoval, polnoma novi so bili. Ah, ničesar mu v zadnjih letih ni bilo tako žal, kakor teh čevljev. Vrgli so jih na kup. Spomladi ne bodo več njegovi.

Šuhov se je takoj znašel: urno je stopil iz škornjev, jih postavil v kot, vrgel na tla tudi obujke (pri tem je žlica zveneče padla na tla; čeprav je še tako hitel za dežurnim v zapor, žlice le ni pozabil) ter se bos lotil ribanja. Polil je tla z vodo, ne da bi skoparil, in se z mokro cunjko zakadil pod pazniške škornje.

„Ti, gad, ne hiti!“ je zavpil paznik in umaknil noge na stol.

„Riž? Riž dajejo po posebnih normah, ne primerjaj ga z drugim!“

„Koliko vode pa polivaš, bedak? Kdo tako riba?“

„Državljan načelnik! Drugače se ne bo dalo očistiti. Umazanija se je trdo prijala...“

„Ali si ti, svinja, sploh kdaj videl, kako je tvoja baba ribala?“

Šuhov se je zravnal. S cunjke v roki je curljala voda. Nasmehnil se je dourodušno in pokazal redke zobe; večino mu jih je leta 1943 v Ust-Izmi pobral skorbut, ki bi ga skoraj uničil. Tako je že propadel, da ga je krvava griža docela očistila in da želodec ni več sprejemal jedi. Na tiste čase ga je spominjalo le šušljanje.

„Državljan načelnik, od babe so me odtrgali že leta enainštiridesetega. Ne vem več, kaj je ženska.“

„Vidiš, kako ribajo... Podleži nič-

sar ne znajo in nočejo delati. Niso vredni kruha, ki ga jim dajejo. Z govnom bi jih krmil.“

„Kakšnega dr... ribati vsak dan?! Sama vlaga ostane. Veš kaj, ti, osemsto štiriinpetdeset! Na rahlo drgni, samo toliko, da zmoliš deske, pa hajd od tod.“

„Riž? Ne primerjaj ga s pšenom!“ Šuhov se je urno zasukal.

Delo je podobno palici; dva konca ima: če delaš za ljudi, opravi dobro, če delaš za tepce, opravi le na videz.

Sicer bi že vsi pocrkali, jasno.

Šuhov je odrgnil deske, da ni ostalo nikjer suhega madeža, zagnal neožeto cunjko za peč, obul na pragu svoje škornje, izlil vodo na stezo, po kateri so hodili načelniki, ter se po bližnjici, mimo kopališča in temnega hladnega kluba pognal proti jedilnici.

Ambulante ne sme zamuditi, spet ga je treslo. Pa da ne bi naletel pred jedilnico na kakega paznika, kajti načelnik taborišča je strogo ukazal, naj vse posamezne zamudnike polove in pahnejo v samico.

Oj sreča, danes ni pred jedilnico ne gneče ne vrste. Le naprej!

Jedilnico je polnila para, da je bilo kakor v pralnici. Paro je povzročal mraz pri vratih, para se je dvigala od čorbe. Brigade so seделе za mizami, alj se gnetle med klopki ter čakale, da se kak prostor izprazni. Skozi to tesnobo, s klci opozarjajoč nase, so garaži — dva ali trije od vsake brigade — nesli na lesenih podstavkih sklade s čorbo in kašo ter iskali prosto mizo. Glej nerodo, teslo leseno, ni slišal opozorila, pa je trčil ob podstavek.

Tlesk, tlesk! Mahni ga s prosto roko, po buči, po grbi! Prav mu je! Ne stoj na poti, ne oprezaj kje bi kaj polizal!

Za mizo se je mlad fant prekrizal, preden je pomočil žlico. To je gotovo zahodni Ukrajinec, pa še novinec.

Rusi — ti so že pozabili, s katero roko se prekrizáš.

V jedilnici je mraz. Zato sedijo in jedo v kučmah, toda brez naglice, loveč razkuhane ostanke gnile in drobne ribe pod listi črnega zelja. Koščice pljujejo na mizo. Ko se kosti nabere cela kopica, jih kdo od naslednje brigade porine na tla, kjer jih pohodijo.

Pljuvati kosti naravnost na tla se ne spodobi.

Jedilnici podpirajo strop nekakšni stebri v dveh vrstah. Sredi nje, ob takem stebri, je sedel Fetjukov, član iste brigade kakor šuhov, in hranil član zajtrk. Imelj so ga za slabega člana brigade, slabšega kot šuhova. Če namreč pogledaš brigado, bi po njenem zunanem videzu dejal, da je enota, saj so vsi v črnih suknjah in imajo številke, toda notranji sestav je pišan, član se vrstijo nekako po stopnjah navzdol. Tako ne moreš naročiti Bujnovskemu, da bi komu varoval sklado, pa tudi šuhov se ne loti vsakega posla; za to so drugi, ki so slabši, nižji.

Fetjukov je zagledal šuhova, vzdihnil in mu odstopil prostor.

„Vse se je ohladilo. Ze sem hotel tvoj obrok pojesti; sem mislil, da si v zaporu.“

Ni čakal več, saj je vedel, da mu šuhov ne bo ničesar pustil in da bo obe skladi do kraja postrgal.

(Dalje prihodnjič)